

УДК 624 : 929 Јоксимовић М. : 930.25 (497.11 Ниш)

ЖИВОТ И РАД ИНЖЕЊЕРА МИЛАНА ЈОКСИМОВИЋА У ДОКУМЕНТИМА ИСТОРИЈСКОГ АРХИВА НИШ

Апстракт: *Милан Јоксимовић (1882–1945), по занимању окружни грађевински инжењер. Каријеру државног службеника обављао је у Врању и Нишу. Био је власник Радње за техничка предузећа и фабрике за производњу кеса. Обављао је дужност привременог председника Општине нишке (1919 – 1920). Учесник је балканских и Првог светског рата. Архив је преузео заоставштину Милана Јоксимовића и формирао лични фонд.*

Кључне речи: *Милан Јоксимовић, инжењер, Драгиша Цветковић, изградња, производња кеса, В.Д. председник нишке општине, радикална странка, акционар.*

Милан Јоксимовић, је рођен 1882. године, а умро у Нишу 1945. године. По струци је био инжењер грађевинарства, и од 1906. године ради као инжењер III класе у грађевинском одељењу Начелства округа нишког. Одлуком бр. 214 окружног одбора Округа врањског од 3. 7. 1907, као самоуправни инжењер Округа врањског у Врању, обавља послове у грађевинарској струци, и на тим пословима остаје до половине месеца октобра 1907. године. Пре ступања у службу Округ је са њим закључио уговор и у исти унео одредбу „којом се самоуправни инжењер обавезује да ће техничке послове радити по грађевинским законима и

техничким прописима“. Међутим, због неизвршавања послова који су му били наложени, Окружни одбор округа врањског решава „да се окружном самоуправном инжењеру г. Милану Јоксимовићу од 1. 1. 1909. године, обустави издавање плате и додатака“.¹ Каријеру државног службеника, наставља у Нишу 1910. године радећи као окружни грађевински инжењер. Јоксимовић је због учешћа у балканским и I светском рату прекинуо рад на овом послу.

Као зет Драгише Цветковића, тадашњег председника Општине ни-

¹ Историјски архив Ниш(ИАН), *лични фонд Милан Јоксимовић*, пред. од 30. 12. 1908.

шке (1923–1929), Јоксимовић је у свом власништву основао Радњу за техничка предузећа, која се налазила у ул. Хрељина бр. 23 у Нишу.² На пијаци у Нишу, 3. августа 1923. године, отворио је радњу за израду кеса од хартије, под називом „Фабрика кеса Милана Јоксимовића“, инжењера из Ниша.³

Производећи годишње близу 24 вагона кеса, картонских кутија и других производа и бавећи се предузетништвом, инж. Милан Јоксимовић стекао је прилично капитала, и почео са изградњом троспратне куће у Нишу и стаје у Белотинцу, где је купио око 30 хектара плодне земље и чувао око 20 крава и другу стоку. За обрађивање земље изнајмљивао је сиромашне земљораднике и плаћао им је у натури.⁴

Учествовао је у извођењу многих радова у земљи, сарађујући при том са многим домаћим и иностраним фирмама, као што су: Грађевинско предузетништво Скопал, Јуричић и Батушић из Загреба; М. Ellern, Fnerth in Bayern, из Форхајма; Associated British Manufactures (Near East) ltd, из Лондона; Југословенско Сименс Д.Д ; Акционарско друштво за водоградњу и бушење из Београда; Аврам Алмозлино, из Београда и др. Производећи амбалажу од хартије такође је сарађивао са домаћим и иностраним партнерима.

У време новчане кризе, почетком 1923. године, да би пословали само са солвентним, односно кредитно способним пословним партнери-

ма – купцима из Ниша, испоручиоци репродукционог материјала из земље и иностранства, тражили су приликом сваког одобравања комерцијалног кредита уплату аванса пре сваке испоруке. У прилог томе говори документ: Аврам Алмозлино, представник фирме Гебридера Палма из Најкохена, инсистира да се положи на робу за Цирих аванс који би представљао 25% од износа поруџбине (ради се о два вагона хартије за фабрику кеса), али услед новчане кризе, било је тешко добити и капару од 10%“. Као последица тога било је смањење производње у фабрици кеса инж. Милана Јоксимовића.⁵

Између два рата Јоксимовић је у Нишу пројектовао већи број приватних и јавних грађевина. Тако је био ангажован на грађењу пруге Ниш – Књажевац (1918), изградњи Сплитске луке и бродоградилишта у Шибенику (1923), железничке пруге Београд – Прахово, тунела на Иван планини, изградње пруге Ниш – Куршумлија, моста преко Дунава код Панчева, зграде Народне банке у Нишу, Војно – техничког завода у Крагујевцу, на изградњи фабрике дувана у Нишу, централе у Нишу и Сићеву, водовода и канализације у Нишу. Грађевинско предузетништво из Загреба Скопал, Јуричић и Батушић, приликом учешћа у јавним радовима у Нишу, није се уздало у свој капитал, већ у инж. Милана Јоксимовића и на углед који је уживао као зет Драгише Цветковића. Као ортак грађевинског предузетништва из Загреба Скопал, Јуричић и Батушић а и као власник „Радње за техничка пре-

² ИАН, *н.д.*, пред. од 18. 6. 1923.

³ ИАН, *н.д.*, пред. од 4. 8. 1923.

⁴ Севдалин Андрејевић, *Економски развој Ниша од 1830-1946*, Ниш, 1970, 119

⁵ Севдалин Андрејевић, *Економски развој Ниша од 1830-1946*, 89.

дузећа“, био је заинтересован да заједно са овом фирмом учествује у делу извођења великих општинских радова у Нишу.⁶

У време економске кризе, банкротство је претило и крупним индустријалцима. Због зидања куће и куповине имања инж. Милан Јоксимовић је запао у тешкоће и истовремено у сукоб са групом Скопал, Јуричић и Батушић из Загребa. Дужничко – поверилачки односи инж. Милана Јоксимовића и Грађевинског предузетништва из Загребa доспели су пред суд. Жртва кризе постала је и Радња за техничка предузећа инж. Милана Јоксимовића. Милан је запао у финансијске тешкоће услед инвестиција без покрића и смене општинске управе. Наиме, одлазак Драгише Цветковића са положаја председника општине је значио и одлазак инж. Милана Јоксимовића са положаја надзорног органа у грађевинарству, али и крај постојања његове Радње за техничка предузећа.⁷

У политичком животу Ниша, Милан Јоксимовић се јавља као в.д. председник општине нишке. После Петра Станковића, који је под притиском грађана Ниша морао да напусти положај председника општине, на једној од првих седница, 13 јануара 1919. године, за вршиоца дужности председника Општине изабран је један од одборника, инж. Милан Јоксимовић. Међутим, и његов мандат није дуго трајао. Сотир Здравковић, општински кмет изабран уочи рата, који се фебруара 1919. вратио из избеглиштва у Француској, поднео је захтев да као најстарији кмет у општини буде постављен за председника уместо Јоксимовића и добио по-

дршку надлежних полицијских власти.⁸ На седници од 5. јануара 1920. инж. Јоксимовић је одлуком Одбора општине нишке бр. 633, разрешен те дужности.⁹

Милан Јоксимовић је био члан месног одбора Радикалне странке за град Ниш, до 1. јула 1923. године, када је на одржани годишњи збор Радикалне странке изабран за новог председника збора.¹⁰

Пре Другог светског рата, обављајући дужност сенатора, склапао је разне послове са Министарством војске и морнарице, а са зетом, председником Владе Драгишом Цветковићем и нишким капиталистима, био је акционар Рударско индустријског предузећа „Морава“, које је основано током 1940. године, са циљем обнове рада Фабрике кожа у Нишкој Бањи.¹¹

Био је учесник балканских и Првог светског рата. У Првом светском рату, постављен је за благајника ађутанта – наредника Пионирског полубатаљона Дринске дивизије II позива народне војске. Године 1921, 23. новембра, Милан Јоксимовић, инжењер, капетан I класе, одликован је Албанском споменицом.

Ослобођење земље 1944. године, акционару Рударско индустријског и трговачког друштва „Морава“, Милану Јоксимовићу донело је уместо дивиденде, конфискацију имовине.¹²

⁸ *Историја Ниша II*, Ниш, 1984, 243.

⁹ ИАН., *лични фонд Милан Јоксимовић*, пред. бр. 4/1920.

¹⁰ ИАН, *н.д.*, пред. од 1. 7. 1923..

¹¹ Велимир Поповић, *Водич Историјског архива Ниш (у рукопису)*, Ниш, 1985, 699.

¹² Севдалин Андрејевић, *Економски развој Ниша од 1830-1946*, 241.

⁶ Севдалин Андрејевић, *н.д.* 115

⁷ Севдалин Андрејевић, *н.д.* 134